

Ginter Dzierżon

Natura przywilejów osobowych i rzeczowych (kan. 78 §§ 1-3 KPK)

Seminare. Poszukiwania naukowe 31, 25-33

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. GINTER DZIERŻON
Wydział Prawa Kanonicznego
UKSW, Warszawa

NATURA PRZYWILEJÓW OSOBOWYCH I RZECZOWYCH (KAN. 78 §§ 1-3 KPK)

1. WSTĘP

W rozdziale IV Tytułu IV Księgi I (kann. 76-84 KPK) zostały skodyfikowane ustalenia dotyczące jednej z kategorii poszczególnych aktów administracyjnych, jakimi są przywileje. W przytoczonych regulacjach ujęto różne wątki odnoszące się do tych aktów. W kan. 78 § 1-3 KPK prawodawca skoncentrował uwagę na naturze dwóch pryncypialnych form przywileju, jakimi są przywileje osobowe oraz rzeczowe. Dyspozycje zawarte w tej regulacji ujmują ten problem zarówno z aspektu pozytywnego, jak i negatywnego. W sensie pozytywnym idzie o jego trwanie (kan. 78 § 1 KPK); w sensie negatywnym natomiast o jego wygaśnięcie (kan. 78 § 2-3 KPK).

2. STAŁY CHARAKTER PRZYWILEJU (KAN. 78 § 1 KPK)

Ustawodawca w kan. 78 § 1 KPK ustosunkował się do kwestii natury przywileju, stwierdzając: „Przywilej domniemywa się jako stały, chyba że udowodni się coś przeciwnego”. Pryncypialnym źródłem tej dyspozycji jest szesnasta reguła prawna zawarta w *Liber sextus* papieża Bonifacego VIII, zgodnie z którą „Godzi się, aby przywilej udzielony przez władcę był trwały”¹. Należy jednocześnie dodać, iż zasada ta została przejęta w kan. 70 KPK z 1917 r. W regulacji tej bowiem ustawodawca stanowił: „Privilegium, nisi aliud constet, censendum est perpetuum”.

---

¹ Por. *Regula iuris* n. 16, in VI: „Decet concessum a principe beneficium esse mansurum”.

Z treści analizowanego kan. 78 § 1 KPK wynika, iż w systemie kanonicznym przywilej z reguły jest stały². Zdaniem kanonistów, posiada on taki charakter, gdyż jest podobny do ustawy. Popierając to twierdzenie, wskazują oni, iż tego typu reskrypt jest niczym innym jak prawem prywatnym³. Tym sposobem nawiązują do definicji przywileju wypracowanej przez św. Izydora z Sewilli, w myśl której przywileje są prawem prywatnym⁴.

Należy jednak zauważyć, iż stałość, o której mowa w kan. kan. 78 § 1 KPK, nie oznacza jednak trwania ponadczasowego. Innymi słowy, nie idzie więc o to, że przywilej nie ustaje w żaden sposób wraz upływem czasu⁵. W normach bowiem dotyczących tego typu aktów znajdują się na przykład dyspozycje o odmiennym charakterze. Dla przykładu, w kan. 79 KPK stworzono możliwość odwołania od uprzednio podjętej decyzji przez kompetentny autorytet. W kan. 81 KPK z kolei ujęto wyjątek od reguły generalnej, stwierdzając, iż przywilej może ustać wraz z ustaniem władzy jego dawcy.

Kanoniści są zgodni co do tego, że stałość nie jest elementem istotnym tej instytucji⁶. Popierając swój pogląd, wskazują oni na mechanizm zastosowany przez ustawodawcę w analizowanym kan. 78 § 1 KPK. Dyspozycja bowiem zawarta w tej regulacji posiada charakter domniemania *iuris tantum*. Według F. Urrutii, obecne ujęcie klauzuli „chyba że udowodni się coś przeciwnego” jest jaśniejsze. Należy przypomnieć, iż w kan. 70 KPK z 1917 r. funkcjonowało sformułowanie „nisi aliud constet”⁷.

Wracając do przerwanej wątku, należy stwierdzić, iż prawodawca w rozwiązaniach systemowych dopuszcza możliwość dowodu przeciwnego⁸. W porządku kanonicznym zatem mogą funkcjonować także przywileje, które nie będą stałe.

3. PROBLEMY SYSTEMATYZACYJNE

W dwóch następnych dyspozycjach kan. 78 KPK zostały zawarte ustalenia co do ustania dwóch kategorii przywilejów, jakimi są: przywilej osobowy oraz

---

² Por. J. García Martín, *Le norme generali del Codex Iuris Canonici*, Roma 1999, s. 287.

³ Por. V. De Paolis, A. D'Auria, *Le norme generali di Diritto Canonico. Commento al Codice di Diritto Canonico*, Roma 2008, s. 237.

⁴ Por. D 3, 3. „Privilegia sunt leges privatorum, quasi privatae leges”; E. Labandeira, *Trattato di diritto amministrativo canonico*, Milano 1994, s. 329.

⁵ Por. J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 287.

⁶ Por. M.J. Roca, *Comentario al can.78*, w: *Comentario exegetico al Código de Derecho Canónico*, red. A. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, t. 1, Pamplona 1996, s. 659; J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 287.

⁷ Por. F. Urrutia, *De normis generalibus. Adnotaciones in Codicem: Liber I*, Romae 1983, s. 48.

⁸ Por. J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 287; V. De Paolis, A. D'Auria, *Le norme generali di Diritto Canonico*, s. 237.

przywilej rzeczowy (kan. 78 § 2-3 KPK). Tym sposobem ustawodawca wyróżnił dwie kluczowe kategorie przywilejów. Otóż, w doktrynie utrzymuje się, że przywilej jest osobowy, jeśli został on udzielony osobie; przywilej rzeczowy z kolei dotyczy rzeczy⁹. Należy zauważyć, iż taka typologia opiera się na fikcji prawnej. Z definicji bowiem legalnej przywileju ujętej w kan. 76 § 1 KPK wynika, iż przywileje są aktami łaski udzielanymi osobom. Każda więc tego typu decyzja ma charakter osobowy. Przywilej rzeczowy jest przecież udzielany osobie (osobom) ze względu na rzecz¹⁰. Konkludując ten passus, należy stwierdzić, że każdy przywilej w systemie kanonicznym w jakimś stopniu ma charakter personalny.

Należy jednocześnie dodać, iż w doktrynie powstają też wątpliwości co do charakteru przywilejów udzielanych osobom prawnym. Otóż, w tym wypadku występują dwa kierunki interpretacyjne¹¹. Jedni autorzy stoją na stanowisku, że tego typu przywileje są przywilejami rzeczowymi¹²; inni kanoniści natomiast przekonują, iż takie akty są przywilejami osobowymi¹³. Zwolennicy pierwszego kierunku w swych argumentacjach nawiązują do dyspozycji kan. 80 § 3 KPK, w której ustawodawca wiąże kwestię przywileju udzielonego osobie prawnej z kategoriami godności osoby lub rzeczy¹⁴. Przedstawiciele drugiego nurtu nawiązują zaś do natury osoby prawnej w systemie kanonicznym. Podkreślają oni, iż ta kategoria, obok osoby fizycznej, w kanonicznym porządku prawnym jest też osobą, pomimo tego, że swe istnienie zawdzięcza ona fikcji prawnej.

Wreszcie należy dodać, iż niektórzy komentatorzy w swych rozważaniach wskazują na występowanie w porządku kanonicznym jeszcze jednej kategorii przywileju, jakim jest przywilej mieszany. Otóż W. Aymans oraz K. Mörsdorf w swym *Komentarzu* twierdzą, iż w systemie prawa kościelnego funkcjonują też przywileje, które mają charakter mieszany, to znaczy, są one zarówno przywilejami osobowymi, jak i rzeczowymi. W tym wypadku przykładowo wskazują oni na przywilej udzielony kaplicy domowej. W ich przekonaniu, jest on związany tak z osobą, jak i z obiektem sakralnym¹⁵.

⁹ Por. V. De Paolis, A. D'Auria, *Le norme generali di Diritto Canonico*, s. 237.

¹⁰ Por. F. Urrutia, *Privilegio*, w: *Nuovo dizionario di Diritto Canonico*, red. C. Corral Salvador, V. De Paolis, G. Ghirlanda, Cinisello Balsamo 1993, s. 835-836; J. Krukowski, *Komentarz do kan. 78 KPK*, w: J. Krukowski, R. Sobański, *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 1, Poznań 2003, s. 142.

¹¹ Por. H. Socha, *Allgemeine Normen*, w: *Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici*, red. K. Lüdicke, t. 1, Essen 1985, ad 78, n. 4.

¹² Por. F. Urrutia, *De normis...*, s. 48.

¹³ Por. E. Labandeira, *Trattato di diritto amministrativo canonico*, s. 348.

¹⁴ Por. F. Urrutia, *Privilegio...*, s. 836.

¹⁵ Por. W. Aymans, K. Mörsdorf, *Kanonisches Recht*, t. 1, Paderborn-München-Wien-Zürich 1991, s. 268.

4. WYGAŚNIĘCIE PRZYWILEJU OSOBOWEGO (KAN. 78 § 2 KPK)

Ustawodawca w kan. 78 § 2 KPK zawarł ustalenia co do ustania przywileju osobowego. Otóż, postanowił on, iż tego typu przywilej wygasa wraz z osobą. Tym sposobem nawiązał on do reguły prawnej funkcjonującej w prawie dekretalowym, w myśl której „przywilej osobowy podąża za osobą i wraz z nią wygasa”¹⁶. Na marginesie należy dodać, iż podobne pryncypium funkcjonowało w klasycznym prawie cywilnym w *Digestach*¹⁷ oraz u Modestyna¹⁸. Nieco zmodyfikowana pod względem stylistycznym wersja tej zasady znalazła się w kan. 74 KPK z 1917 r. Posiadał on następujące brzmienie: „Privilegium personale personam sequitur et cum ipsa extinguitur”.

W myśl doktryny, przywileje osobowe są udzielane bezpośrednio osobie¹⁹. Przy czym, kanoniści rozróżniają pomiędzy przywilejami poszczególnymi (*privilegium singularis*) oraz przywilejami wspólnymi (*privilegium communis*). Pierwsze z nich są przyznawane osobom fizycznym; drugie natomiast dotyczą osób prawnych, a więc zarówno kolegiów, jak i zespołów osób²⁰. W literaturze, ostatnie z wymienionych aktów są określane także mianem „privilegia corporaliter aut communiter personalia”²¹.

W przepisach kodeksowych znajduje się kilka wzmianek o możliwości uzyskania tego typu przywilejów: 1) w kan. 306 KPK ustawodawca mówi o przywilejach stowarzyszeń; 2) kan. 317 § 2 KPK traktuje o stowarzyszeniach zakonnych założonych na mocy przywileju apostolskiego przez członków instytutów zakonnych poza ich własnymi kościołami lub domami; 3) w dyspozycji kan. 1015 § 2 KPK została skodyfikowana hipoteza umożliwiająca uzyskanie apostolskiego indultu dopuszczającego wyświęcenie kandydata należącego do obrządku wschodniego przez biskupa łacińskiego; 4) zgodnie z kan. 686 § 2 KPK, tylko Stolica Apostolska może udzielić mniszkom indultu ekskluatracyjnego; 5) w myśl kan. 687 KPK, ekskluatrowany członek nie może nosić stroju instytutu, jeśli tak postanowiono w indulcie²².

---

¹⁶ Por. *Regula iuris* n. 7, in VI: „Privilegium personale personam sequitur et extinguitur cum persona”.

¹⁷ Por. D. 24, 3, 13.

¹⁸ Por. Modestinus, 50, 17, 196.

¹⁹ Por. H. Socha, *Allgemeine Normen*, ad 78, n. 5.

²⁰ Por. T. Jiménez Urresti, *Comentario al can. 78*, w: *Código de Derecho Canónico. Edición bilingüe comentada*, red. L. De Echeveria, Madrid 1985, s. 66; J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 288.

²¹ Por. C. Michiels, *Normae generales juris canonici*, Lublin 1929, s. 423.

²² Por. T. Amann, *Der Verwaltungsakt für Einzelfälle*, St. Ottilien 1997, s. 144-145.

Wśród kanonistów nie wątpliwości co do możliwości nabycia przywilejów przez osoby fizyczne. Jak już nadmieniono wyżej, w doktrynie występują pewne wątpliwości co do posiadania takich uprawnień przez osoby prawne. Generalnie przyjmuje się, iż osoby te mogą nabyć przywileje. Taką zdolność wywodzi się z normatywnego terminu „wygasać” (*extinguitur*)²³. Pojęcie to bowiem występuje w kan. 120 § 1 KPK, dotyczącym wygaśnięcia osób prawnych. W tym kontekście należy zauważyć, iż analogiczne słowo funkcjonuje w analizowanym kan. 78 § 2 KPK. Stąd też komentatorzy przyjmują, że taką zdolność posiadają wszystkie osoby prawne, to znaczy, zarówno osoby publiczne, jak i osoby prywatne (kan. 118 KPK)²⁴.

Autorzy są zgodni co do tego, iż przywilej udzielony osobie fizycznej przestaje istnieć w następstwie jej śmierci. Tak więc łaska udzielona na jej korzyść nie przechodzi na jej prawnych spadkobierców²⁵. W odniesieniu zaś do osoby prawnej aplikację znajdują ustalenia zawarte w kan. 120 § 1 KPK, w myśl którego „Osoba prawna [...] wygasa [...], jeśli zostanie zniesiona przez kompetentną władzę albo nie działa przez okres stu lat. Prywatna osoba prawna wygasa ponadto, jeśli samo stowarzyszenie zostaje rozwiązane zgodnie z postanowieniami statutów, albo jeśli zdaniem kompetentnej władzy wygasła sama fundacja, zgodnie z postanowieniem statutów”²⁶.

Widać zatem, iż trwanie przywileju nie jest uzależnione od jego dawcy, lecz od istnienia jego adresata²⁷. Ponadto, należy dodać, iż wygaśnięcie przywileju, o którym mowa w kan. 78 § 1 KPK, nie jest uzależnione od rodzaju przywileju. Dyspozycja zawarta w tej normie nie zawiera przecież szczegółowej specyfikacji w tej materii. Dotyczy więc ona każdego przywileju²⁸.

5. WYGAŚNIĘCIE PRZYWILEJU RZECZOWEGO (KAN. 78 § 3 KPK)

W kan. 78 § 3 KPK zostały zawarte przepisy dotyczące wygaśnięcia przywilejów rzeczowych. Prawodawca w kanonie tym stwierdził: „Przywilej rzeczowy wygasa przez całkowite zniszczenie rzeczy lub miejsca. Jednakże przywilej miejscowy odżywa, jeśli miejsce zostanie przywrócone swemu przeznaczeniu w ciągu pięćdziesięciu lat”.

²³ Por. H. Socha, *Allgemeine Normen*, ad 78, n. 6.

²⁴ Por. T. Jiménez Urresti, *Comentario al can. 78...*, s. 66; J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 66.

²⁵ Por. W. Aymans, K. Mörsdorf, *Kanonisches Recht*, s. 268; M. J. Roca, *Comentario al can. 78...*, s. 659.

²⁶ Por. H. Socha, *Allgemeine Normen*, ad 78, n. 6.

²⁷ Por. M.J. Roca, *Comentario al can. 78...*, s. 659.

²⁸ Por. C. Michiels, *Normae generales juris canonici*, s. 422.

Rozpoczynając analizę tej regulacji, na wstępie należy zwrócić uwagę, że w treści obowiązującej normy, w porównaniu do przepisu zawartego w Kodeksie z 1917 r., wprowadzono „kosmetyczne” zmiany redakcyjne. W analogicznym bowiem kan. 75 KPK z 1917 r. dyspozycja została ujęta w liczbie mnogiej.

Z treści kan. 78 § 3 KPK wynika, iż pojęcie „przywilej rzeczowy” odnosi się do dwóch kategorii pojęciowych, jakimi są rzeczy oraz miejsca. Te ostatnie przywileje w literaturze są nazywane także przywilejami miejscowymi²⁹. Dla przykładu, przywileje rzeczowe mogą być związane z krzyżami, różańcami; przywileje miejscowe zaś mogą być udzielane świątynom. I tak prawodawca w kan. 1233 KPK postanowił: „Sanktuarium mogą być przyznane pewne przywileje”.

Według kan. 78 § 3 KPK, tego typu przywilej wygasa przez całkowite zniszczenie rzeczy lub miejsca. Trafnie zauważył J. García Martín, iż miejsce nie ulega zniszczeniu, lecz transformacji. Z drugiej zaś strony zwrócił on uwagę, iż zniszczenie o którym mowa w analizowanej normie nie tyle dotyczy przestrzeni, co miejsca, na którym znajduje się obiekt sakralny cieszący się przywilejem³⁰. Zniszczona natomiast może zostać rzecz, taka jak np. kielich czy też różaniec³¹.

Kontynuując wykładnię kan. 78 § 3 KPK, należy zwrócić uwagę, iż prawodawca w tej regulacji mówi o całkowitym zniszczeniu rzeczy lub miejsca (*absolutum rei vel loci interritum*). A zatem, gdyby destrukcja miała jedynie charakter częściowy, to w tej sytuacji nie można by mówić o skutkach, o których traktuje kan. 78 § 3 KPK³². Dla przykładu, wymogu ujętego w analizowanym kanonie nie spełnia dyspozycja skodyfikowana w kan. 1212 KPK. W myśl bowiem tej regulacji, miejsca święta tracą m.in. poświęcenie lub błogosławieństwo, gdy zostaną w znacznej części zniszczone (*magna ex parte destructa*).

Wracając do przerwanej wątku, należy skonstatować, iż w doktrynie różni się pomiędzy zniszczeniem materialnym oraz zniszczeniem prawnym rzeczy lub miejsca. Zniszczenie materialne łączy się z ich zniszczeniem fizycznym; zniszczenie prawne zaś wiąże się z deklaracją faktu przeznaczenia miejsca świętego do użytku świeckiego (kan. 1212 KPK)³³. W doktrynie wskazuje się, że racja prawna wprowadzenia takiego rozwiązania wypływa z faktu, iż w tym wypadku znika fundament, z którym był związany przywilej³⁴. Z treści kan. 78 § 3 KPK wynika, iż ustawodawca w takiej sytuacji zawiesza skuteczność aktu.

---

²⁹ Por. J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 288.

³⁰ Por. tamże.

³¹ Por. H. Socha, *Allgemeine Normen*, ad 78, n. 7.

³² Por. tamże.

³³ Por. M.J. Roca, *Comentario al can. 78...*, s. 660.

³⁴ Por. C. Michiels, *Normae generales juris canonici*, s. 423.

Należy też zauważyć, iż wygaśnięcie przywileju miejscowego uzależnione jest nie tylko od absolutnego zniszczenia, ale również od upływu czasu³⁵. W interpretacji kan. 78 § 3 KPK nie można przecież pominąć jeszcze jednej hipotezy w nim zawartej, związanej z możliwością odzycia zwyczaju miejscowego. Ten mechanizm oparty jest na fikcji prawnej. Otóż w myśl tego kanonu, tego typu przywilej odżywa, jeśli miejsce z nim związane zostanie przywrócone swemu przeznaczeniu w ciągu pięćdziesięciu lat. Nie ma wątpliwości co do tego, iż termin określony w normie został wprowadzony przez ustawodawcę. Na marginesie należy dodać, iż w Kodeksie z 1917 r. ten okres był identyczny (kan. 75 KPK). Z badań przeprowadzonych przez G. Michielsa wynika, że wprowadzenie do obiegu normatywnego limitu czasowego zmieniło w pewien sposób dyscyplinę obowiązującą w czasach przedkodeksowych. Mianowicie, przed promulgacją Kodeksu pio-benedyktyńskiego funkcjonowały dyspozycje, zgodnie z którymi przywilej był zawieszony tak długo, jak długo istniała nadzieja odbudowy zniszczonego miejsca (*spes redificationis fundata*)³⁶. Należy jednak zauważyć, iż takie rozwiązanie zawierało w sobie ogromną dozę niepewności. W konsekwencji więc, prowadziło ono do wielu sporów doktrynalnych³⁷.

Należy jednocześnie dodać, iż w Kodeksie z 1917 r. dyspozycja kan. 75 KPK znalazła bezpośrednią aplikację w kan. 924 § 1 KPK. W kanonie tym bowiem stanowiono, iż odpusty przywiązane do jakiegoś kościoła nie gasły na skutek zburzenia tego obiektu sakralnego, jeśli został on odbudowany w ciągu pięćdziesięciu lat w tym samym miejscu i pod tym samym tytułem.

Wracając do przerwanej wątku, należy stwierdzić, iż czas, o którym mowa w kan. 78 § 3 KPK, zaczyna biec od momentu całkowitego zniszczenia miejsca³⁸. Okres zaś pięćdziesięciu lat należy liczyć według reguł obliczania czasu skodyfikowanych w kan. 201 § 1, 202 § 2, 203 KPK³⁹.

6. WYGAŚNIĘCIE PRZYWILEJU MIESZANEGO

Jak wykazano już wyżej, pomimo tego, iż prawodawca w kan. 78 § 1-3 KPK nie czyni wzmianki o przywilejach mieszanych, to jednak taka kategoria funkcjonuje w systemie. W kontekście prowadzonych analiz pojawia się również pytanie o wygaśnięcie takich przywilejów? Otóż, w doktrynie, w wyjaśnieniu tej kwestii

³⁵ Por. T. Jiménez Urresti, *Comentario al can. 78...*, s. 66; J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 288.

³⁶ Por. C. Michiels, *Normae generales juris canonici*, s. 423.

³⁷ Por. tamże.

³⁸ Por. J. García Martín, *Le norme generali...*, s. 289.

³⁹ Por. H. Socha, *Allgemeine Normen*, ad 78, n. 8.

dominującymi stają się przesłanki wiążące się z personalnym charakterem przywileju. Zajmujący się tą tematyką kanoniści utrzymują, iż tego typu przywilej nie wygasa poprzez zniszczenie samego obiektu. Może on bowiem odżyć po jego odbudowaniu, z zachowaniem warunków określonych w kan. 78 § 3 KPK. Wygasa on natomiast z chwilą śmierci ostatniej osoby z rodziny, której została udzielona ta szczególna łaska⁴⁰.

7. ZAKOŃCZENIE

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż prawodawca ustosunkował się do kwestii natury przywileju w kan. 78 § 1-3 KPK. W definicji legalnej przywileju skodyfikowanej w kan. 76 § 1 KPK została zawarta m.in. prawda, że przywilej zostaje powołany do życia mocą decyzji kompetentnego autorytetu. Z reguły akt ten ma charakter stały. Należy zauważyć, iż w kan. 76 § 1 KPK została zawarte domniemanie dopuszczające jednak dowód przeciwny. Oznacza to zatem, iż trwałość tego typu decyzji nie ma charakteru bezwzględnego. Innymi słowy, nie jest ona elementem istotnym tej instytucji.

Z kolei w kan. 78 § 2-3 KPK zostały skodyfikowane dyspozycje dotyczące wygaśnięcia dwóch pryncypialnych kategorii przywilejów, jakimi są przywileje osobowe oraz rzeczowe. Ustanie obydwu form przywilejów ma charakter naturalny. Przywilej osobowy udzielony osobie fizycznej wygasa wraz ze śmiercią osoby uprzywilejowanej, nie przechodząc na jej spadkobierców; przywilej zaś dotyczący osoby prawnej ustaje po spełnieniu warunków skodyfikowanych w kan. 120 § 1 KPK; wreszcie przywilej rzeczowy osiąga taki skutek w związku z absolutnym zniszczeniem rzeczy lub miejsca. Przy czym, w przypadku przywileju miejscowego, ustawodawca, opierając się na fikcji prawnej, dopuszcza jego odżycie, jeżeli zniszczone miejsce zostanie przywrócone do użytku w ciągu pięćdziesięciu lat.

Konkludując, należy stwierdzić, iż ustalenia normatywne dotyczące natury przywilejów osobowych rzeczowych skodyfikowane w kan. 78 §§ 1-3 KPK wynikają z prawa pozytywnego. Prawodawca, stanowiąc je, często opiera się na mechanizmie fikcji prawnej.

---

⁴⁰ Por. W. Aymans, K. Mörsdorf, *Kanonisches Recht*, s. 268.

THE NATURE OF PERSONAL AND PROPERTY PRIVILEGES
(CAN. 78 §§ 1-3 CIC)

Summary

This article focuses upon the nature of personal and property privileges. As the author's analysis shows, the legislature responded to the question of the nature of privileges in can. 78 §§ 1-3 CIC. The legal definition of privilege codified in can. 76 1 CIC concluded, among other things, that privilege is determined by the decision of a competent authority. As a rule, this act is permanent. It should be noted, however, that can. 76 1 allowed for the presumption of evidence to the contrary. This means that the permanence of a decision of this type is of a conditional nature. In other words, it is not an essential element of this institution.

Can. 78 §§ 2-3 CIC, on the other hand, codifies the dispositions concerning the cessation of two principle categories of privileges, i.e. personal and property privileges. The cessation of both types of privileges is of a natural character. A personal privilege granted to an individual is extinguished with the person's death and is not inherited by the heirs whereas a privilege concerning a legal person ceases when the conditions codified in can. 120 § 1 CIC are met. Finally, a property privilege becomes extinguished through the complete destruction of the thing or place. Still, in the case of a local privilege, the legislature, relying on legal fiction, allows for the revival of a privilege if the damaged site is restored within fifty years.

In conclusion, the author points out that normative findings regarding the nature of personal and real privileges codified in can. 78 § 1-3 CIC arise from positive law. The legislature establishing them often bases it on the mechanism of legal fiction.

Keywords: nature, privilege, person, thing

Nota o Autorze: ks. Ginter Dzierżon, prof. dr hab., Kierownik Katedry Norm Ogólnych Prawa Kanonicznego na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała S. Wyszyńskiego w Warszawie. Jest autorem ponad 100 opracowań z zakresu prawa małżeńskiego, norm ogólnych prawa kanonicznego oraz teorii prawa.

Słowa kluczowe: natura, przywilej, osoba, rzecz